

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena drava (Ivan Chigov) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chigov in Chigov \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na ino \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ceno \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasa po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s Prosveto:

PROSVETA

3827-29 South Laramie Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v sklopu, na primer (Jan. 21-22), poleg vsakega imena na naslovni strani, da vam je s tem dnevno posila naša. Ponovite to pravilo, da se vam list ne uvozi.

158

Rimska bolezen

V Londonu konferirajo delegatje Amerike, Anglije, Francije, Italije in Japonske zaradi redukcije bojnih sil na morju. Konferirajo še dva tedna, a še niso edini, kako bi konferirali in kje ter od katere strani bi začeli. Vzrok je, ker se Italiji in Franciji križajo načrti, pa tudi Amerika in Japonska nimata enakih načrtov za Anglijo.

Povedali smo že, da ne pričakujemo dosti od te konference. Stiri delegacije zastopajo staro nacionalno sebičnost, zastopajo reakcijo in interese kapitalističnih in imperialističnih izkoriščevalcev, katerim je ideal pravega mednarodnega miru deveta briga. Edina delegacija, ki res zasleduje cilj svetovnega miru, je angleška, ker je slučajno danes delavska stranka na krmilu Anglije. MacDonald je predložil najboljši in edini praktičen načrt omejitve pomorskega oboroževanja, ki je mogoč v današnjih razmerah. On zahteva, da se velike bojne ladje poponoma odpravijo in odpravijo naj se tudi podmorniki, ostale bojne ladje naj se pa radikalno omeje številčno. Vsi drugi so proti temu programu. Ker je torej MacDonald sam, ne bo dosti dosegel. V najboljšem slučaju skrupajo tak ali tak kompromis, okoli katerega se bodo šemili par let in potem pride druga konferenca.

Kjerkoli se križajo sebični interesi, tam vedno manjka zaupnosti in drug drugemu gledajo na prste in pod prste. To se dogaja tudi na londonski konferenci. Japonska ne zaupa Ameriki, Francija ne zaupa Italiji in Italija ne zaupa nikomur.

Italija je najagantnejša in dela največ zgage. Mussolini je poslal delegate v London samo zato, da konferenco razbijejo ali jo napravijo neplodno. Mussolini še vedno sanja, da oživi nekdanji rimski imperij in zavlada nad Evropo. Največja amola zanj je, ker je Italija tako beraska. Če bi bila Italija tako bogata na kovinah, premogu in drugih potrebščin kot je na fabriciranih svetlinah in drugem humbugu, bi fašisti že imeli največjo bojno mornarico na svetu; tako pa nimajo drugega kot največji gobec.

Ako bi bili na londonski konferenci večinoma trezni in pametni ljudje, bi poslali italijanske delegate domov, potem bi pa sklenili, da je treba najprvo razorožiti italijanske fašiste in nato fašiste vseh drugih dežel. Za rimsko bolezen ni druge pomoči kakor zelo globoka jama, v kateri je dosti zmrzle vode.

Strup za delavce

Zvezna vlada, ki bi rada za vsako ceno uveljavila prohibicijo, je sklenila, da poveča količino strupov v alkoholu, ki je dovoljen za industrijske potrebe. Na primer v tovarnah za izdelovanje barv in šeljakov za lakirane potrebujejo velike zaloge žitnega alkohola za primese. Ker pa butlegarski baroni kupujejo ta alkohol za izdelovanje "pristnega kanadskega in škotskega žganja," hoče prohibicija oblast to preprečiti s tem, da primeša temu alkoholu strupa.

Vest iz Washingtona se glasi, da odslej bodo vsakim sto galonam žitnega alkohola, ki se prodaja za izdelovanje šeljakov, primešali štiri galone lesnega alkohola in "druge strupe". Kakšni so ti "drugi strupi", ni povedano.

Lesni alkohol je dovolj grd strup, ki človeku škodi, če ga samo vdihava vase. Delavci ki imajo opraviti s šeljakom in drugimi oljnatimi barvami, so izpostavljeni novi nevarnosti, ki prihaja namenoma od vlade, od tiste vlade, ki je poklicana, da čuva zdravje in življenje prebivalcev. Tako daleč je že prišlo, da se hočejo zleteti igrati z zdravjem in življenjem delavcev.

Vaska stvar mora imeti svoje meje. Po desetih letih je dovolj jasno, da slepa strast suhaških zlotov ne pozna nobene meje. Čas je, da Američani, ki še niso izgubili vse pameti, sami naredijo mejo. Delavci, ki so najbolj prizadeti, so prvi poklicani, da se zganijo.

Zdaj je jasno, kako je mogel Ford zvišati plače za dolar dnevno zadnje jesen. Njegovi avtomobili novega modela imajo pod la staro lesa. Povišek mezde je prišel iz žepov odjemalcev. Old fox? You got it.

Glasovi iz naselbin

Novice iz Springfielda

Springfield, Ill. — Tudi v naši naselbini se vedno kaj pripetijo, namreč več slabega kot pa dobrega. V tukajšnji tovarni American Radiator Co. je hudo poškodovano rojaka Valentina Ovca, ko mu je velik kos železa priletel v obraz. Sedaj trpi hudo bolečino in je v Springfield Hospital. Ta tovarna je menda najbolj brezbrizna kar se tiče varstva svojih delavcev. Plača jim 40 do 45c na uro, in to za tak nevarno in priganjaško delo. Nekateri imajo plačo tudi od kosa, ki malo več zaslužijo; ali morajo pa še toliko več trpeti.

Če slučajno poulična kara pripelje delavce le za pet minut prepozno na delo, jim kompanija odtrga od plače 15 minut ali pa pol ure, čeravno ni delavčeva krivda, ker po zimi je vožnja po uličnih karah bolj počasna, posebno če je hud mraz. Kljub takim razmeram delavci kar trpijo. Vsek je vesel, da ima delo, ker se ga sedaj povsod težko dobi. V to tovarno se je zatekel največ rudarjev, ker ni bilo dela v rovin. Tudi ponekadnji rojak je bil prej ves čas premogor.

Nevarni operaciji se je mogla podvreči tudi Antonia Curch, ki se zdravi v St. John's bolnišnici. Zeleti je, da bi se oba kmalu povrnila zdrava domov k svoji družini. Oba sta člana dr. št. 47 SNPJ.

Kar se tiče življenja na društvenem polju, še ni preveč slabo, a bilo bi lahko boljše. Kompanija za nove člane ne bo prav velika iz razloga, ker tukajšnji Slovenci in Hrvati so že skoraj vsi zavarovani pri raznih podpornih društvih in največ pa pri SNPJ. K društvu št. 47 je pristopilo v članski oddelek nekaj novih članic. Dobili smo tudi več otrok v mladinski oddelek v zadnjem letu, kar je tudi dobro, saj mladina hitro raste, mi se pa hitro staramo; tako nas bode mladina domestila.

Na januarski seji dr. št. 47 je bilo, tudi odobreno, da se pridružimo k Illinoiski federaciji SNPJ. Zastopnikom je bil, izvoljen Frank Krmelj. Društvo je tudi odobrilo, da ostane še naprej v Izobraževalni akciji, kar gre zahvala vsem tistim članom in članicam, ki se zavedajo, da moramo iti naprej in ne nazaj.

Vsa tukajšnja slovenska društva so se pedinila in povabila opernega pevača g. Banovca, da bo imel koncert tukaj in sicer dne 23. marca. Upam, da bomo imeli zopet en vesel dan. Zatočen program bo objavil zato izvoljeni odbor, ker je še dosti časa da se bo lahko vsak pripravil za ta dan. Ko je imel Anton Šubelj tukaj koncert, so bili vsi zelo zadovoljni, kakor tudi Šubelj. Upati je, da bomo sedaj tudi vsi skupaj imeli dober užitek.

Julia Krmelj.

Sharonove vesti

Sharon, Pa. — Štejem si v dolžnost, da odgovorim na dopis, ki je bil priobčen pred kratkim v Prosveti. Dopisnik poroča, da obstajajo tukaj tri društva, v resnici pa jih je pet, ki niso v razdalji treh milj. Omenja tudi, da nimajo kje zborovati ter da bo treba zgraditi slovenski dom, društva da imajo nekaj denarja v blaginjah, kar bi bilo za začetek.

Bodimo previdni glede tega, kajti sedaj živimo v slabih delavskih razmerah. Denar, ki ga imajo društva v svojih blaginjah, ga bodo tudi lahko porabili v kakšne bolj koristne namene kot za nov dom. Ali ni dopisniku znano, da v Sharonu ne imamo en Slovenki dom? Ta je dovolj velik, da v njem lahko zborujejo vsa tri društva naenkrat. Ta Dom ni nikakršna privatna lastnina, ampak je Dom slovenskih delavcev. Na tej podlagi je bil zgrajen. Le da bi vsi naši rojaki znali ceniti to ustanovo, ki pod sedanjim vodstvom dobro uspeva.

Nekateri so mnenja, da je predaleč, toda to je le prazen izgovor. Zakaj? Sedanja moderna transportacija nas je že toliko zbližala, da razdalja kot je med nami ni vredna, da bi jo človek omenjal. Izgleda pa vse tako, da si bi nekdo rad nekaj biznesa naredil.

Citatelj Prosvete je gotovo znano, da imamo tukaj Slo-

venski dom. Marsikdo si bo mislil, da je tukaj velika slovenska naselbina, ali žal temu ni tako. Tu nas je okrog 75 slovenskih družin in naše mladine je približno okrog 225. Torej čemu dva slovenska doma? Dom, ki ga že imamo, je dovolj velik za našo malo naselbino, le da bi bilo malo več aloga med nami. Treba je opustiti trmo in zavist, ki nam vedno več škodujeta kot koristita.

Misliti si moramo, da se staramo in iz starega kraja ni več novih priseljencev. Čez 15 ali 20 let nas bo polovica manj kot nas je danes. Kaj bo tedaj z našimi ustanovami? Ali bo naša mladina nadeljevala tam, kjer bomo mi pustili? Če bo, ji bo šla vsa čast. Toda o tem zelo dvomim, kajti že sedaj naša mladina prav malo obiskuje naše zabave. Zeleti je, da bi naša mladina ne samo bolj obiskovala naše priredbe, temveč da bi se tudi dejansko bolj udeleževala v naših aktivnostih.

Slišal sem, da se namerava ustanoviti mladinsko društvo SNPJ, katero bo poslovalo v angleškem jeziku. To je vse dobro in prav, toda tukaj že obstoji eno tako društvo SNPJ. Naše mladine je še precej, da ne spada k nobenemu slovenskemu društvu. Boljše bi bilo, da pristopijo naši mladi k že obstoječemu društvu SNPJ kot pa da bi ustanavljali še eno. Na ta način bo to društvo v kratkem lahko postalo močno in vplivno. Eno močno društvo je vsekakor boljše kot pa dve majhni društvi.

Zato pa kličem naši mladini: Na delo za večje mladinsko društvo SNPJ. Naša mladina je naša bodočnost!

Jože Garm.

Poročilo zastopnika

Farrel, Pa. — Na potovanju po okrožju Westmoreland sem povsod opazil slabe delavske razmere. Premogorovi delajo le po dva ali tri dni na teden. Izjema sta le Hermine in Kiston, kjer delajo vsak dan in soditi po vseh obrazil, še prilično zaslužijo. Na Kistonu sem se vdeležil tudi veselice, kjer je bilo veliko zabave. Vrnivši se pa Hermine, kjer sem prenočil, sem se drugi dan podal na Yukon, kjer sem obiskal najprvo mojega starega znanca Dramota. Vsem, ki so mi šli na roko, se najlepše zahvaljujem, posebno se prijazno Smolcu za vožnjo z avtomobilom, kakor tudi vsem, ki ste ponovili naročino.

Anton Zidanšek.

Akcija za nezaposlene

Hamilton, Ont. — Sirom dešele se čuje poročilo o slabih delavskih razmerah. Kako naj se izboljša položaj, ki tare ljudstvo vedno bolj? Ljudje se jezijo in preklinjajo po hišah, tam, kjer se je treba pa javno pokazati, jih ni. Zakaj to? Zakaj se ne pridružijo akciji z drugimi vred? Preklinjevanje doma ne pomaga nič, to se vsak lahko prepriča.

Sredi decembra se je mestna uprava zavzela za to, da imajo družine, da jim je dala delo za par dni, kot prva pomoč. Zdaj je treba pa še drugim, ki jih ni malo. To je treba pokazati tem bolj, ker magnatje v Ottavi trdijo, da ni brezposelnosti v Canadi.

Z novim letom se je pričela družiti večja masa samecev in tistih, ki imajo žene v domovini. Tudi ti hočejo živeti. V Labor templu so seje vsako sredo zvečer. Tam prihajajo različni narodi na posvetovanje in pošiljajo deputacije do mestnih moč (ravnateljcev), kako rešiti ta problem. Nekaj so že storili o tem; lahko bi še več, če bi se ljudstvo bolj zavedalo svoje dolžnosti. Uspeh lahko že zdaj zaznavamo, kar pa še ni zadovoljivo. Natančno število teh ljudi mi ni znano; resnica pa je, da imajo prenočišče in hrano po dvakrat na dan brezplačno.

To je peto mesto v Kanadi, ki daje brezposelnim hrano v toliko, da se preživijo. Nadaljni program akcije je, da mestni biro popiše vse brezposelne in jim preskrbi delo s tem, da regulira delo v tovarnah in prične s mestnimi deli, ki so v načrtu. Včas se pojavijo sestanki v bližini mestne hiše. Podobni so demonstracijam. Težkoče so tudi, ker je največ tujcev brez dela, tem ni znano, kedar in kje se

vršijo seje. Kot taki tudi niso nikjer registrirani in mesto ne ve zanje.

Imel sem pa priloiko spoznati in prepričati se, kako so delavci vzdržni. Na zadnji seji smo sklenili, da se vsi vdeležimo pohoda v nedeljo, od mestne hiše pa dol mimo glavnih cerkva, z napisom "dela ali kruha". Na seji je predlog večina potrdila z navdušenjem. — "Vsi za enega, eden za vse" je vendar geslo za vednih delavcev. Ko pride omenjeni čas, pa ni bilo četrtnice tistih, ki so bili na seji. Tako mislim, da ropotari in jeziti se doma, je kakor v rešeto vodo vlivati.

"Mi vsi moč, jaz sam nič!" naj be goslo. John Hren.

O Banovčevem koncertu

Claridge, Pa. — Večkrat smo že iz raznih naselbin čitali pohvalne dopise o Banovčevih koncertih. Vendar pa je človeku nemogoče v pravi luči ceniti nekaj, ako ni lastno videl ali slišal. Tako smo imeli 26. januarja priliko slišati v naši naselbini opernega pevača Svetozarja Banovca. Da smo nekam nestrpno pričakovali določenega časa, se razume. Ob napovedani uri je naš orkester, ki sestoji iz dečkov in deklet, zaigral pevcu v pozdrav. In ko se je zagrinjalo dvignilo, smo videli pred seboj prijazno smehljivega pevača, katerega nam je predstavil Anton Kozoglav.

Po navdušenem pozdravu s strani občinstva je nastopil Banovec. Zapel nam je 18 prelepih narodnih pesmi in žel velike salve aplavza. Kazalo mu ni drugega kot ponoviti nekatere pesmi in dodati nekaj novih točk. Najrajši bi bili videli, da bi bil nam pel kar naprej, brez konca in kraja. Kdor je že enkrat slišal njegov srebreno čist glas in videl njegovo ljubko mimiko, ta si bo še želel ga videti in slišati. Saj je to tudi prav.

Kako pusto bi bilo življenje, če bi ne poznali petja. V njem izražamo ljubezen do svojega bližnjega, izražamo svojo srčno bol, v njem si iščemo utehne in si delamo kratek čas in ako pomislimo, da petje izvira iz pesniško navdahnjenih src, bodimo torej ponosni na naše pevke umetnike, ki prihajajo za nami in nas seznanjajo s prelepimi pevskimi umetnostjo. Posebej njihove koncerte, kjerkoli se nam nudi prilika in pojdemo jim v vseh ozirih na roke. Tudi oni imajo trnjevo pot kakor mi; njih koncertne turneje po svetu niso a cvetjem posute, kakor bi si kdo mislil. Zatorej rojaki po naselbinah, kjerkoli imate priliko angažirati Banovčeve koncerte to storite in odprite svoja srca prelepi slovenski pesmi, ki vam bo slajšala grenko živlensko borbo.

Mrs. A. Pratshek.

Gentlemani banditi

Chicago. — Vsi čikaški banditi niso sirovine. Med njimi so tudi gentlemani prve vrste. To lahko popriča sedem nameščencev Edgewater Laundry Co., 5621 Broadway. V petek popoldne je prišlo v pisarno družbe pet mladih moških, ki so zelo uljudno povabili nameščence, naj se sediti okoli mize in se pogovorijo "kakor doma." Ko so vzele iz železne shrambe \$500 in se ves čas šalili ter se obnašali, kakor da se jim prav nič ne muči, je eden nameščencev potožil, da zamudi večerje, če kmalu ne odidejo. Takoj je eden banditov odšel in se kmalu vrnil — imeli so lep avto zunaj na cesti — z dvema galonama vroče kave in ducat sendvičev. Nato so pogostili družbo. Vodja banditov je tudi potegnil iz žepa "flask" in ponudil vsem, naj "dobro potegnejo." Končno je vodja vrgel na mizo bankovec za \$10, češ, naj imajo za cigare, ker so bili tako pridni in mirni in naj bodo še tako prijazni, pa naj ne kličejo policije. Potem so gentlemani banditi izginili.

Akcija za odpravo zakona proti sindikalizmu

Cleveland, O. — Mladinska liga komunistične stranke dela na načrtih za kampanjo za odpravo zakona proti sindikalizmu. Na podlagi tega zakona so bili trije člani te lige obsojeni v zapor, ker so razširjali radikalne tiskovine.

PRIMORSKE NOVICE

V Sempetru na Krasi je brezposelnost vedno bolj občutna. V Mankečevi tovarni je manj dela zaradi pomanjkanja hlobov. Nekaj delavcev je zaposlenih pri razširjanju postajnega prostora. Na spomlad se obetajo gradbe nekaterih javnih in zasebnih poslopij ali kaj pomaga, ko imajo povsod prednost iz starih provinc došli delavci. Skupina fantov je odšla te dni v Argentino. Šlo bi jih še več, če bi imeli vsaj za pot dovolj denarja.

Dr. Carlo Perusino je imenovan za fašističnega zveznega tajnika v tržaški pokrajini. Mlad človek, ki se udeležuje fašističnega gibanja v deželi od prvega početka. "Piccolo" pričakuje, da se bodo strnili okoli njega z iskrenimi, nesebičnimi nameni vsi oni, ki stremijo po sigurnem uveljavljanju političnega življenja fašističnega Trsta. Pred vsem se bo znal novi tajnik okoristiti s prosvitljenim vodstvom ekselence Porra, načelnika naše province in oblasti urejevalca vsega političnega in gospodarskega delovanja. Iz teh "Piccolovih" stavkov, ki spremljajo novo imenovanje, so razvidni tudi vzroki, zakaj ni bil več potrjen za zveznega fašističnega tajnika v Trstu inž. Cobolli-Gigli.

V Poreču v Istri se je vršil trtorejski kongres, ki ga je posetil ministrski odposlanec Arturo Marescalchi. Govoril je o ranih gospodarskih problemih in naglašal, da more Istra pričakovati svojo boljšo bodočnost v glavnem od poljedelstva. Treba pospešiti kultiviranje maslin, tobaka, murv in krme, pravo rešitev Istre pa vidi Marescalchi v trtoreji. Potom zadržnih kleti naj se poskrbi za izvoz istrskega vina preko Trsta. Vlada hoče dvigniti istrsko poljedelstvo, kar je pokazala z bonifikacijami ob Mirni in Raši. Pričetek velikih vodovodnih del je tudi blizu. Zato je toliko bolj navduševal poljedelce, da naj ljubijo svojo zemljo in jo skrbno gojijo. Italijanski kralj pije prikošilo vina, katero pošilja na dvor istrski deželni agrarni zavod, in pri velikem gala-obedu ob prestolonasledniški poroki so pili med najodličnejšimi italijanskimi vini moška iz Poreča.

V Lokvi na Krasi zgradi "Italia Redenta" nov otroški azil. "Zavarovalnica Assicurazioni Generali" je že izplačala škodo, nastalo iz zgorelega azila. Zasedba je azilska deca spravljena v bližnji občinski šol.

V Opatiji je bilo lani po tamojšnih poročilih 32,031 tujcev, največ iz Srednje Evrope. Nemških turistov je bilo 10,199, predlanskim 7726, madžarskih 7991, predlanskim 8567, češko-slovaških 4742, predlanskim 3227, avstrijskih 4539, predlanskim 1376, Opatijsko tuskim 4877, jugoslovanskih 1501, ristično izvestje ni v skladu z dejstvom, da se poštni urad v Opatiji sicer ne izpremeni baš v navadno nabiralnico, kakor je bilo določeno, pač pa se reducira v poštni urad druge vrste s podružnico v Palace Hotelu. Med obema solucijama pa ni kdove kako velike razlike.

Iz Istre: V Pazinu so v božičnih dneh posetili tatovi poštni urad. Vrtali so blagajno pa niso nič dosegli. Iz cerkve v Rovinju je neznan tat odnesel star dragocen prstan. 49letnega Josipa Pasteriča je ubil hrast v gozdu v okolici Pazina. Na Sovičini gradijo novo cesto. Zaposlenih je tudi nekaj domačinov ali plačani so tako slabo, da zadostuje prejemek komaj za prehrano.

Delavski tempel v Edmontonu Edmonton, Kanada. — Mestni delavski svet je pričel z akcijo, da se zgradi poslopje, v katerem bi imele delavske unije prostor za svoja zborovanja. V prvem tednu se je oglasilo več sto unijah delavcev, ki so podpisali delnic v vsoti deset tisoč dolarjev. Poslopje, kakršnega imajo v načrtu, bo stalo sto tisoč dolarjev.

Optična prevara

— Povej mi, babica, ali tvoji naočniki povečavajo stvari? — Seveda jih! — Potem jih odloži, pa mi odreži kos torte!

Vsebinska in smoter konzumnega zadružnega gibanja

Iz "Zadružnega koledarja", Ljubljana

Zadružništvo torej stremi po praktični socializaciji mirnim, a dobro preračunanim potom.

Konzumnemu zadružništvu je to v veliki meri že uspelo. Dasi ni staro niti sto let, vendar lahko mirno trdimo, da so po njemu doseženi rezultati večji od pridobitev najbolj krvavih revolucij. In ti rezultati so takšni, da se nam ni treba bati, da bi jih izgubili kot rezultat mnogih revolucij.

Malokateri velike ideje je bilo tako lahko zasadi v zemljo kakor idejo zadružnega gibanja. Bedni ročnalski tkalci niso mogli ni slutiti — ko so sanjali svoje najlepše sanje — da so darovali človestvu tako plodonosno in tako lahko izvedljivo idejo.

Marsikateri zadružnik pa se morda čudi, kako da ta ideja še ni na mah zavzela ves svet, ko so vendar njene dobre strani tako očitne in njeni cilji tako vabljivi. Čemu ni šel razvo hitreje svojo pot kot dolej?

Odgovor je znan: Človek je po svoji naravi nasadnjaški in ga je težko pridobiti za nek novega, pa naj si bi bile koristi še tako velike in vabljive. Saj je težko celo, akušati enega človeka spreobrniti na boljše in mu vcepiti novih znanj in zmognosti. Koliko težje je sprebrniti mehanizem celokupne družbe! Druga je do vseh potankosti izdelan tehnični sistem, ki so ga izdelala tisočletja. Res da ga zelo lahko razbiti, kakor se je n. pr. dovršil v ruski revoluciji; razvoj v nogo smer pa zahteva precej časa. Za nas je precejšnja tolažba zavest, da je delu potom evolucije zagotovljena trdnost in stalnost.

Najhujši sovražnik našega dela za utožitev zadružništva nikakor ni kapitalistično gospodarstvo. Nasprotnik, ki ga je težko premagati, je nevednost ljudi in njihovo nagnjenost. Če nam uspe predramiti ravnodušnost jim pokazati njihovo lastno korist in jih pritegniti v naše delo, bo naša zmaga lahka in blizu. A nobene zmage ni brez resnih bojev. Tega naj se zavedajo vsi zadružniki in naj delujejo z nezmanjšano močjo.

Proslave kakor je današnja so veliki dnevi priprave za borbo. Po vsem svetu proslavljajo organizirani konzumenti mednarodni zbirni dan. Pri teh prilikah se krepi moč vera naših sobojevnikov, volja do borbe zmage. Tudi oni, ki stoji še izven naših vrst ne morejo iti mimo tega dne, ko proslavljamo zadružno gibanje.

Vsakomur je dobro vedeti, da pri tem delu ni osamljen, marveč da stoji ob njegovi strani velik del vsega človeštva. Saj pripadajo Mednarodni zadružni zvezi zadružne organizacije sedem in tridesetih držav z 52 milijoni organiziranih zadružnikov. Ta armada šteje z družinami krog 200 milijonov konzumentov, torej blizu 10 odstotkov vsega zemeljskega prebivalstva.

Zadružno gibanje stoji torej tudi v mednarodnem oziru na trdnih tleh. To nam daje pravico upati, da nam bo v XX. stoletju uspelo urediti konzum kar mogoče racionalno, ter omogočiti siromakejšim ljudskim plastem dostop do plodov kulture.

(Konec.) (Kč.)

BOLJŠEVIKI LOVE SOLNČNE ZARKE

V Samarkandu je sestavil mladi ruski inženir Risopolozenki motor, ki ga bodo gonili solnčni žarki. Sovjetski listi javljajo, da motor razvije do 210 konjskih sil. Iznajditelja noče izdati principa svoje iznajdbe, dokler motor popolnoma izdelan in izjavlja samo, da izum temelji na akumulaciji toplotne energije solnčnih žarkov v teku gotove dobe. Inženir je uverjen, da mu pojde vse po sreči in da bo mogel svetu čez par mesecev izdati svojo edino halno iznajdbo. Za sedaj je izdal le toliko, da pri svojih poskusih ni ubral dosedanje pot osredotočenja žarkov z velikimi lečami in reflektorji na zelo majhno plokev, kakor so to poskušali drugi iznajditelji, marveč je ravnal v tem razlika med njegovimi dognanji in ostalimi drugih raziskovalcev solnčne toplote.

Ameriško življenje

85.

Tako je dobila otroka

Miss Ida Waller v New Orleansu se je nemalo začudila, ko je odprla vrata domače hiše in ugledala na pragu lepo oblečenega postaršnega moža, ki je držal dete v naročju.

"Kje je najbližnji kanal?" je vprašal neznanec.

"Dva bloka v vzhodno smer. Zakaj sprašate?"

"Tega otroka bi rad zagnal v vodo," je bil mrzel odgovor.

"Za Boga, tega ne smete storiti!" je preročila dekle.

"All right, pa ga vi vzemite!" Predno je Ida zavedla, kako in kaj, je že držala otroka na rokah in tujec je naglo izginil.

Vesti iz Jugoslavije

Pred letom dni — mraz in sneg na vso silo, letos — celo solnce

(Izvirno.)

Ljubljana, 14. jan. 1930.

Lani se je s 1. januarjem začela huda zima, ki nas je prav mučila nekaj mesecev. Z novim letom je začelo snežiti, kar se je dalo do sv. treh kraljev, tedaj pa je pritisnil mraz in trhal živo srebro nenavadno nizko pod ničlo, ljudje smo se zavijali, če smo kaj imeli, tisočali smo roke v žep, ker nismo premogli rokavic ter z zavistno mránjo gledali one, ki se jim je obraz svetil od veselja, da bodo imeli lepo smučanje v planinah. Pošta je klela, mraz ji je pretrgal cele proge, tisočali so šli za popravila, magistrat je klel, ker so morali za odvažanje in kidanje snega potrošiti težke tisočake več, kakor pa jim je določil budžet, ki ni računal s tako zimsko. Stari penzionisti ljubljanski so hodili gledat termometer v Zvezdovter videli, da kaže 10—15 pod ničlo, pa so se spogledavali in govorili: Zdalj je pa res mraz. In jih je začelo zebeti. Termometru že verjamejo, drugim ne bi. A če kaže termometer mraz, potem že mora biti res.

Prva perioda lanskega hudega mraza je bila od 8. do 20. januarja. Dne 8. jan. je kazal termometer — 7 stopinj, 10. januarja pa je kazal že — 15,3 stopinj C. Tedaj je prvi mraz ovirjal ves promet na železnici kakor tudi po telefonu in brzojavu, promet avtobusov, promet tramvajev itd. Niso mogli sproiti čistosti prog, niso mogli zoravati snega s cest, žic niso mogli vezati. Če si zvezal tu, jo je mraz pretrgal tam. Preko noči so bile spet ceste zamedene, brezposelnosti so imeli vsi polne roke dela, mestna občina pa je tuhtala, kaj bo, če zima tako ostane še kak mesec. Občinski svetniki niso računali s tako hudo zimsko, pa jim je zmanjkovalo denarja v budžetu. In so potrošili več kot je bilo dovoljeno.

Na trgu je mlekaricam zmrzalo mleko — redek dogodek. Po cestah so cepali pešci in si lomili in nalamljali noge ali roke. Brzovlak je obstal na Krasu v snegu več ur in ga je sneg skoraj vsa pokrila. Kasneje potem so prišli plazovi itd. In točno pred letom je dosegla zima svojo najbolj mrzlo točko. Dne 12. jan. je kazala temperatura — 20,8 stopinj C. Letos pa je bila do sedaj najnižja temperatura krog 6, 7 stopinj, nikdar pa še ni letos dosegla 10 stopinj. Preko noči smo polni megle, proti poldnevju pa nam solnce prežene meglo in posije, da je kar toplo na prostem. Nebo je jasno in ponoči je polno zvezd na njem, pa še ni mraza, kot bi ga lahko pričakoval z jasneja neba. Tolklo je, da preko noči zamrznejo mokra tla, ki se potem zjutraj kmalu spet omehčajo. Če bo trajalo tako vreme še kak teden, bo zemlja kar lepo izsušena in bomo kar kmalu ovohali v zraku pomlad.

Le dvomimo, da bi tako počeni prišli skozi. Saj ni bilo še nič snega, nič mraza, smučarji so jedva parkrat polzkusili svoje dilce, brezposelnosti so se zelo malo snega kidali in premalo zaslužili, otroci so se še premalo bankali in menda vendar ne bomo ob ves užitek, ki ga nudi zima s svojim snegom in mrazom. A domneve naše, da bo ta zima tako huda kot lanska, so bile pa vendarle goljufive. Vasj do zdaj so nam bogovi vremena naklonjeni.

Železniška nesreča pri Stični. — Dva konja povozena, voznik poškodovan

Ljubljana, 15. jan. 1930.

V bližini stiskega kolodvora na Dolenskem je spet prišlo do nesreče. Kakor po navadi, je krivo temu dejstvo, da so na teh progah vsa križišča proge s cesto nezavarovana, brez zapornic. Tako imamo na kamniški progi, na gorenjski in dolenski. Le bivša južna železnica ima vse prehode zavarovane z zapornicami. Ta nezavarovana križišča so mnogokrat bila vzrok nesreč, zadnje leto samo se je zgodilo nesreč precej, nobena k

sreči ni zahtevala človeških žrtv, pač pa jih je mnogo poškodovalo. Nezavarovana križišča so nevarna zlasti na ovinkih, kjer pešec ali voznik ne more pregledati širšega terena, ali prihaja vlak po progi.

Včeraj se je pripetila v bližini stiskega kolodvora nesreča, pri čemer je voznik ostal živ, a poškodovan, oba njegova konja pa je zmrčevalo.

Voznik, 34-letni France Mrvar iz Dedče vasi, je pripeljal v Stično na kolodvor les, ga raztovoril ter se okoli 1. popoldne vračal domov. Zapregel je konje in pognal. Nedaleč od kolodvora je moral križati progo. Voznik ni opazil, da se po progi bliža vlak, novomeški osebni vlak, in da mora ustaviti voz, sicer pride baš pod lokomotivo. Pognal je čez tir, v istem hipu je zgrabila lokomotiva vozečega vlaka oba konja, zbila voz v stran — nesreča je bila tu. Oba konja je lokomotiva vrgla ob tla, kolesa sta šla obema čez vrat in glavo ter sta na mestu poginila. Trupli konjev so že v naslednjem hipu zašli pod kolesa, ki so jih tako raztrgala, da sta bila oba razkosana. Lokomotiva je butnila voz v stran, da je voznik obležal močno poškodovan na glavi in desni nogi, ki so mislili, da je zlomljena.

Iz St. Vidja so poklicali zdravnika, ki je ponesrečenca obvezal in mu nudil prvo pomoč, nakar so ga z večernim vlakom prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer so ga operirali. Poškodbe niso smrtonosne in se bolnik počuti dobro.

Bogve, ali bo dalo to železniški upravi povod, da postavi zapornice in zavaruje vsa cestna križišča.

Radl verskega pouka na ljudskih solah. — Minister prosvete je izdal pravilnik glede poučevanja verouka v ljudskih solah, ali kakor se po zakonu imenujejo, narodnih solah. Kakor znano določuje zakon, da se verouk sicer smatra za obvezen predmet, da ga pa lahko poučuje katerekoli ali navaden učitelj, kakor to žele starši. Pravilnik določa sedaj, da morajo starši oz. redniki ob vstopu otroka v šolo podpisati izjavo, ali hočejo, da njihovega otroka poučuje v verouku učitelj ali katerekoli. Te odločitve je pozneje nemogoče spreminjati.

Ban dunavske banovine odstopil

Beograd, 16. jan. 1930.

Jedva štiri mesece je od nastavitve banov in državi in te dni je prvi demisijsiral. Ban dunavske banovine Daka Popović je vložil pri ministrskem predsedniku prošnjo, naj se mu odobri ostavka na čast bana. Svojo prošnjo utemeljuje s tem, da v marsikaterih vprašanih dunavske banovine ni dosegel soglasja s pristojnimi činitelji.

Ministrski predsednik general Živković je prejel demisijo na znanje ter upokojil tudi pomočnika bana Popovića, podbana Vidoje Mišovića, kakor tudi inspektorja v Somborju Dušana Popovića.

Imenovan je bil že novi ban v osebi dosedanjega inspektorja pri predsedništvu ministrskega sveta Radoslava Dunjića.

Kako, da letos ni hude zime?

Ljubljana, 17. jan. 1930.

Ne vem, kako je z zimo pri vas v Ameriki; pri nas je k sreči letos zelo mila. Vasj do sedaj je kar čudovito prijazna. Pridejo dnevi, ko posije solnce tako toplo, da se ti zdi, da je jesen ali pomlad, nikakor ne zima. Snega, ki je padel h koncu decembra, skorajni opaziti, le kje v kakih grapi se še umazano solnce in topi, v mestu samem ga pa ni. Kolikor so mogli, so ga postrgali in odpeljali v Ljubljano, ostalo pa je toplo vreme in od juga spremenila v blato, ki ga zdaj lepi dnevi sušijo. Če pa se že nebo skisa, ne sneži, marveč mokro praši kakor v aprilu kdaj. Celo noči so tople, če računamo, da smo v januarju.

In vendar smo si ljudje obetali ostro zimo, vsaj približno tako, kot je bila lani in ki nas spominja nanjo strase in mrazi. Pa smo se prevarili. Lani je na-

stopila ostru zima s sneženimi zameti 1. januarja, sedaj smo že 17. januarja, pa še ni letos snežilo. Lani je dosegel v teh dneh mraz svojo kulminacijo, nenavadno kulminacijo čez 20 stopinj pod ničlo — prava Sibirija je bila takrat pri nas.

A prav mogoče je še, da okuštimo tudi letos hudo zimo. Lahko se iznenada vreme sprevrže, termometer lahko pade čez noč za 10 stopinj, sever zapiha — pa smo sredi mraza. Zdalj se suče termometer krog ničle, nekaj stopinj pod, nekaj stopinj nad ničlo. Če bo tako ves januar in februar, potem se za marec ne nadejamo bogve kakih hudih mrazov niti zametov.

Odkod tako malo vreme?

Pratika pravi tako, zvezdoznanci pa tako. Pratika napoveduje kar dneve, ko se začne mraz, zvezdoslovci pa napovedujejo za letošnjo zimo ne — hudo vreme. Zakaj?

Na vreme na zemlji vpliva zelo solnce, ta vir vse moči in toplote. Dva tipična pojava sta zlasti odločilna: tako zvana protuberanca (to je vulkanaki izbruh) na solnični površini, ko se veliki valji gorče mase dvignejo s solne obale, ter solne pege, ki jih tvorijo vulkanski lijak.

Po teh dveh pojavih sklepajo meteorologi vse klimatske razmere in spremembe na zemlji. V letih z mnogo solničnimi pegami se opazuje na zemlji majhen zračni pritisk, malo padavin, malo vlažnost — v splošnem torej precej ugodno vreme. V letih z malo solničnimi pegami pa je opaziti na zemlji nizko temperaturo, mnogo padavin — torej hladno in deževno vreme.

Lansko zimo se je pojavilo na solncu malo solčnih peg, pa smo imeli mnogo padavin. Letos pa je videti na solncu mnogo solčnih peg, vreme pa je prijazno in razmeroma suho.

Nenadna smrt. Posestnik in vinogradnik 55 letni Ivan Štepan iz Bojanecv pri Metliki je te dni prodajal vino in obiskal več gostilničarjev v Novem mestu in okolici. Končno se je podal še v Šmihel, kjer je ponudil svoj vinški pridelek restavraciji Franu Plešku. Pri njem se je zadržal kako uro. Nato se je vadel na voz, da se popelje k vlakcu. Med vožnjo pa mu je postalo slabo. Štepan si je z robcem obrisal potno čelo, omahnil in zaspal za vedno. Poklicani zdravnik dr. Pavlič je ugotovil le smrt, ki je nastopila zaradi srčne kapi.

Kako se delajo svetniki — na zahtevo državnika. — Jugoslovanski državnik Ceda Mihačlovič, ki biva v Londonu, je poslal patrijarhu Dimitriju (načelniku pravoslavne cerkve) apel, v katerem zahteva, naj se carica Milica in Kosovska devojka proglasita za svetnici.

Minister za javna dela Savkovič, ki se je že delj časa zdravil na Dunaju v nekem sanatoriju, je tamkaj 12. t. m. ponoči umrl.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl trgovski zastopnik Ivan Vernik, znan sokolski delavec. — V Malem Mengšu je po daljšem bolehanju umrla posestnica Marija Hribarjeva, sestra pokrajinskega namestnika v pokojem boleanju umrla posestnica Marija Hribarja. — V Ljubljani je umrla Franja Mulačková, rojena Kozakova, soproga poslovođe tvrdke I. C. Mayr. — V Ljubljani je umrla Julija Bačičeva, soproga pomočnika finančnega direktorja. — Po daljši bolezni je umrl v Boveu posestnik in trgovec Anton Adolf Mlekus, tast notarja Zevnika v Višnji gori. — Po kratki bolezni je umrla v Ljubljani profesorjeva soproga Ivanka Zgrabličeva. — V celjski javni bolnici so umrli: 67 letna dninarica Marija Kopinškova iz Dramelj, 87 letna Marija Korentova, zasebnica iz okolice Celja, 75 letna Franja Mordejeva, občinska reva iz okolice Slatine in za davico 21 mesečna Vida Zeličeva, hči delavca iz okolice St. Jurja ob južni železnici. — V Mariboru umrli po daljši bolezni: — 66 letna vdova po viš. sod. oficijalu Marjeta Mlakar, roj. Rodica in 62letna hišna posestnica na Koroški č. 95, Ana Penn. — V Celju je umrl na okopih št. 9 80-letni bivši trgovec Josip Matič. — V celjski javni bolnici je umrla 59 letna posestnica Marija Plavc s Polzele.

Konec Hornsbyjeve ekspedicije

Iz dnevnika udeleženca ekspedicije E. V. Christiana

Isti dan ob petih popoldne: Po kratkem potu se je Jack vrnil. Strašno je prezebel medtem ko je kopal v snegu in ni mogel v svojo nesrečo najti čreves severnih jelenov. Zvečer je mo gnilo, razpadajoče ribje ostanke.

Jack pa je zadovoljen, da je prišel nazaj in je storil vse, kar se je dalo. To nas zopet navdaja z neko gotovostjo in na dela optimiste, tembolj, ker pričakujemo vsak čas vremenske spremembe na bolje.

(Dne 6. aprila skuša Hornby, čeprav ga zapuščajo moči, obdržati moralo svojih tovarišev na višku. Christian beleži):

6. aprila: Naš položaj danes ni baš dober. Jack je prokel končno Harolda, ker ni nehal tožiti, ampak to je bilo kakor voda, ki kaplja na hrbet rance. Od časa do časa je čudovito dečko in ne smemo pozabiti nanj vse dotlej, dokler imamo še kaj ostanke. Siromak, čuti se mora že zelo slabega, ampak saj se tudi nam ne godi bolje! Pri najmanjšem prehibu se nas lotevajo naravnost peklenake muke. Našli smo nekaj ostanke, kar za jutri in dve kosti za pojutrišnjem. 36 stopinj mraza.

(Z največjim naporom skuša Adlard naslednji dan kosti za svojega mučeniškega tovariša in sebe. Kost je najprej zdrobil v nekakšno moko. Iz njih je skuhal juho, ki je bila brez maslobo. Potem je segel po najboljšem kožuho mnogožera, da bi iz njega skuhal obed. Prevelika je bila lakota, da bi ju gnusoba te jedi odvrnila od te "hrane".

Hornby, preizkušeni severni raziskovalec, ki je na svojih samotnih polovanjih skozil ledene, zapuščene in neobljudene pokrajine in dežele, moral premagati tisoč ovir in prenesti neverjetne reči, je zdaj začutil, da se mu bliža konec. Dejal je nekega dne, preden je legla na zemljo noč, z nasmehom svojima mlajšima tovarišema: "Fanta! Naredil bom testament! To ne pomeni nič posebnega, ampak previdnost je lepa čednost."

In tako je bila napisana kratka oporoka.

Oporoka

10. aprila 1927.

Poslednja želja Johna Hornbyja.

"Za slučaj, da bi umrl, zapuščam vse, kar sem imel in kar bi se našlo pri meni kakor tudi vse, kar bi prišlo kdaj pozneje v moj delež, Edgarju Vernonu Christianu."

John Hornby.

Dne 10. aprila overili pričli: Edgar Vernon Christian in Harold Challoner Evan Adlard.

(Dan po tej skromni tragični ceremoniji beleži Christian):

11. aprila. — Naš položaj je postal zelo resen. Jack je ponoči priznal meni in Haroldu, da čuti svoj konec in da lahko vsak trenutek umre. Dal nama je navodila, kaj naj storiva v tem primeru. Počepetal sem mu, da se lahko še kakšnih pet dni preživimo z živalskimi kozami, če bi namreč težko delali in hodili na lov. Ponoči je trpel strašne muke. Noge so ga nepopisno bolele in pravkar je dejal, da bo živel kvečkemu še dva dneva. Harold je kuril ogenj v koči skozi vso noč, jaz sem zamaš poskušal spati. Kako bi tudi mogel zatlaniti oko v takih bolečinah?

Ob 10. uri 15 minut zvečer: Harold skuša zaspati, preden odide na lov. Podoba je, da gre z Jackom naglo h koncu. Ker napadajo njegove krčevite bolečine v taktičevju tudi srce, se pač ne bo mogel dolgo upirati. Harold se je vrnil z novicami: videl je več severnih jelenov na rebri griča. To je nekoliko podžgalo naš pogum. Harold pravi, da se čuti dovolj močnega za jutrišnji lov. Jack je jedel z nami in je zahteval od mene, da sem použil nekaj iz njegove zaloge. Tema prihaja in Jack počiva, čeprav sluti, da se bo počutil zarana zjutraj prav tako slabotnega kakor običajno. Poslušati njegove besede ne pomeni baš podžigati poguma. Podnevi se je prelozil Jack na moje ležišče, češ, da je mehkejša. Vreme se je nekoliko omililo.

13. aprila. — Prosil me je, naj mu stojim ob strani, zakaj dokler ga ne zapustim, meni, da bo mogel vzdržati, čim pa mu odrečem pomoč, pade. Pri Bogu upam, da bo hrana, ki nam je še na razpolago, držala Harolda po koncu, zakaj meni ni nič kaj dobro. Čeprav pazim, da sem na toplem, me obhaja neka medloba in zelo trpim. Jacku pa strežem in mu prigovarjam, da ne izgubi poguma.

(14. aprila zjutraj postane očitno, da se je nesreča povečala. Adlard je ves dan kričaril po divjini in se je vrnil do smrti izčrpan ter z ranami na nogah nazaj brez živca. On in Christian se jedva držita na nogah in bdiča ponoči ter negujeta umirajočega tovariša, ki leži v koči ter skuša z naravnost junaškimi sredstvi razvedriti tovariša. V pustih, obupnih urah jima prigovarja. Se vedno obvlada svojo voljo, še vedno je vodja. Celo tedaj, ko se mu bliža smrt na ura, skuša prenesti svoj neukrotljivi pogum na Adlarja in mlajšega tovariša.

Po nemirni noči ne moreta več zatajiti svoje stiske in tegobe. Dan ju najde razplakana ob Hornbyjevi smrti postelji. Oba čutita slaboten pritisk njegove mršave roke. Iz njegovih brezbarvnih besed ališta avarilo, naj se ne vdata, tudi tedaj ne, če njega vzame smrt na največje vseh dalekih potovanj. 17. aprila, ob 1. opoldne. Ob 6. uri 45. minut je siromak Jack za vedno zatnil svoje oči. Do njegovega zadnjega diha sem se skušal držati, da ne bi nenadoma klonil. Ko pa je njegova duša splavala v vesoljstvo, sem čutil, da nimam več tal pod nogami. Harold, blede kakor smrt, je delal čudeže s svojo pomočjo. Uredil je vse potrebno za naslednjo noč. Jaz sem se vsaj toliko opomogel, da sem narezal nekaj leas, Harold pa je obljubil, da opravi ostalo. Tako čudovito mi je prigovarjal! Spoznal je določa moj položaj. Ležal sem na svojem ležišču in poslušal njegove besede, zdaj pa zdaj sem malce zadremal, zakaj čutil sem se razbitega, medlega in strašno slabega. Vso noč je gorel ogenj v koči. Tovarš mi je prinesel čaj in aspirina, da bi si opomogel. To mi je vsaj toliko pomagalo, da sem lahko zaspal.

Danes . . . sva oba zelo šibka, ampak oba sva nekoliko bolj samozavestna ter sva odločena vzdržati in se zopet vrniti med ljudi, da jim vsaj sporočiva o zadnjih dneh moza, najboljšega med vsemi, kar sem jih poznal. — Ta mož je dal mojemu življenju vsebino in smisel. . . . Vsak dan metež in viharji . . . 12 stopinj mraza. (Hornbyjeva smrt je pokazala tovarišema strašen nauk o neusmiljenosti Arktide. Vsak pozorni čitatelj Nansenovih, Scottovih in del drugih raziskovalcev severnega in južnega tečaja se gotovo spominja boja proti gladi, ki so ga morali bojevati ti možje. Boriti pa se niso morali samo z materijalnim gladom, ampak tudi z veliko zavičajno občutki telesnih bolečin. Christian in Adlard sta takisto okusila to dvoje. Vedela sta dobro, kaj je prineslo smrt njune-

mu vodji: njegovo srce je odpovedalo, ker ni moglo prenašati strašnih odgovoril. Pretresljivo je popisal v dnevniku prizor, ko ju glad prisilil, da pojedata kos mila. . . . 20. aprila je Harold že tako šibak in brez moči, da ne more najenostavnejše hrane požirati. Christian beleži: (Konec jutri.)

Carel Burbach:

V NORIŠNICI

Z dovoljenjem za ogled zavoda v žepu, je začel Viljem rado vedno, dasi nekoliko v zadregu, svojo pot skozi senčni park zavoda. Začel je z gospodko hišo, ki je bila preurejena in v kateri so z izredno skrbjo in požrtvovalno ljubeznijo negovali duševno bolne ljudi. Mnogi so bili tu, da se po ozdravljenju spet vrnejo v družbo, mnogi pa spet so bili ukleti, da do konca svojih dni prežive v duševni osamelosti, kamor jim nihče ne more slediti.

Viljem je bil prijetno presenečen. Nikjer ni niti zasutlil grozot, kakor si jih je zamišljal. Po potih parka se je sprehajalo več pacientov, ki jim na zunaj ni bilo kaj videti. Eden izmed njih se je pred Viljemom ustavil in strmel vanj s steklenimi očmi. Drugi so spet živahno govorili sami s seboj in so pri tem živahno gestikulirali. Večinoma pa so se mirno in zamišljeno sprehajali sem ter tja.

Potem je stopil Viljem v glavno poslopje in si ogledal prostorne, higijenske kuhinje, ležalnice in opazovalni oddelek. Neka usmiljenka, ki jo je srečal na stopnicah, ga je začudeno gledala. Toda Viljem ji je pokazal svojo dovolilnico ter jo povprašal, ali bi mu lahko pokazala sobo kaknega bolnika. Peljala ga je in mu pokazala udobno, a neredno urejeno sobo. "Kaj je to?" je vprašal Viljem ter pokazal na močno zamazani prt v kotu sobe.

Usmiljenka je pojanila: "Tu stanuje neki nesrečnik, ki si domišlja, da je slaven umetnik slikar. Uredil smo zanj neke vrste atelje." — In ko se je Viljem začudil — "da, da, gospod, mi moramo svojim pacientom ustreči v vseh željah, kolikor le moremo. Mi imamo med njimi celo nekoga, ki redno nosi oficirsko uniformo, ker . . ."

Usmiljenka ni mogla končati svojih besed, ker so jo poklicali. Viljem si je še nekaj hipov ogledoval sobo navideznega slikarja. Potem je stopil na hodnik baš v trenotku, ko je po hodniku okrog vogala prišel majhen, sivolas človek v dolgi, beli halji. Ta je neopredeljeno prijel Viljema za roko, pogledal naglo v knjigo, ki jo je držal v svoji roki. "Številka sedemnajst," je dejal mrmraje.

"No, moj dragi, kako gre danes?" je začel potem govoriti z očitno naglico. "Se vedno delate? Ah da, seveda. Vaša norečla . . . kaj ne, za dvor, kaj ne? In potem rastava, seveda! rastava! — O prav gotovo boste dobili nagrado, o tem niti malo ne dvomim."

Med tem dokaj raztrganim govorom je Viljema vodil ven na vrt ter ga tamkaj prišilil sesti v pleten naslonjač. Obenem je potpal Viljemovo žilo in pogledaval na svojo uro.

"Da, da, lep dan je danes, Pretoplo prav za prav, da bi de-

lal . . . in pri vsem tem imam toliko dela, dela, ne morete verjeti!"

Viljem je s silnim sočutjem opazoval to sključeno postavo v beli halji, te dolge, bele prste, ki so nervozno obklepale njegovo roko, na tega naglega možika, ki se je tako razburjal radi vročine. Pa bi vendar lahko užival blagodejni mir hladnega parka, če ga ne bi njegov bolni razum priganjal k nepotrebnemu in nekoristnemu delu. Hotel je dejati nekaj prijaznega, a majhni možček ga ni pustil do besede.

"Nikar se torej preveč ne mučite v tej vročini, silajte, bodite previdni . . . Imajte glavo vedno pokrito, da vas ne bi solnce preveč ogrelo . . . jaz grem dalje, polno dela imam še."

"Gospod doktor," je od nekod zaklical prijazni glas usmiljenke, "ali bi, prosim, prišli k številki 17? Pravkar je stopil v svojo sobo!"

Možček se je prestrašeno ozrl, odprl prvič svoje kalne oči v Viljema, ga pogledal in jecnil: "P . . . pardon!" Potlej se je zasukaal na svojih petah in izginil.

Viljem je gledal za njim in sočutno zmajeval z glavo: "Revež," je dejal usmiljenki. Ta pa ga je v tem hipu srepo pogledala. "Mislim, da se varate," je rekla potem, "to je vodilni zdravnik zavoda."

Za kratke čas

Saljivci priporočajo loviti zajce na ta način, da jim potrošiš soli na rep. Za tako dvomljivo uredstvo pa ne gre pri praksi, ki ga rabi londonaki detektiv na svojem uradnem poslu. V neki soli je ponovno izginil iz trdnosti zaklenjene omare denar. Tajni redar je posul novčarke z nevidnim praškom, ki takoj pomodri, čim pride z vlažnim predmetom v dotiko in se ne da več odpraviti. Ker je bil vrtar osumljen, ga je policist zaslišal in pri tem opazil vlnjavkaste lise na rokah. Usmovile je bil izdan in obsojen na zapor.

Stari Menzel je neki dan sedel v vinarni, ko ga je zakonaka dvojica s kmetov, opozorjena na slavnega gosta, nadlegovala z dolgim, brezobzirnim zijaanjem. Menzel vzame mirno svojo skicirko iz žepa in jame živahno črtati, pri čemer se venomer ostro ozira na tujcevo ženo. Tako se je zdelo, kakor da jo riše. Naposled vstane gospod in pristopi k Menzlu, rekoč: "Tega ne trpim, gospod, da bi si napravili sliko moje soproge!" Menzel mu ravnodušno pomoli svojo skicirko, na kateri je bila nasenčena trebušata gos, in vpraša: "Je to vaša žena?"

"Mirko, zna tvoja žena dobro kuhati?" vpraša stric Dolef svojega novoporočenega nečaka. — "Seveda zna. Zakaj pa to vprašujete?" — "Zato, ker je Milena sredi vprašala gospo Dolesovo, ali mora za mehka jajca rabiti mehko vodo, za trdo kuhana pa trdo."

STANOVANJE

Na stanovanje in hrano se sprejmejo možki. Oglasite se osebno na 2227 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Edina stvar, proti kateri se upirajo Bostonjani, je prohibicija. Masa demonstrantov se nahaja pred Faneuil dvorano, v kateri se je vršil protistni shod.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

"No in ameriški pesnik?"
 "Nikoli ga ni bilo na svetu."
 "Saj sem vendar videl zvezek z njegovimi slikami."
 "To je bila Challengerjeva risanka."
 "Po vašem je torej naslikal to zver profesor sam?"
 "Seveda, kdo pa drugi?"
 "No, in fotografski posnetki?"
 "Saj na njih ničesar ni videti. Sami vendar pravite, da ste razločili le neko ptico."
 "Pterodaktila."
 "On tako pravi. Vcepil vam je tega pterodaktila v glavo."

"No dobro, kaj pa je potem s kostmi?"
 "Prvo je potegnil najbrž iz kake Irish stew, drugo pa je nalašč naročil, da podpre svoje trditve. Spreten človek, ki razume svoj posel, ponaredi enako lahko fotografsko sliko in tako kost."

Ob tej razlagi sem se počutil res nekam nerodno. Morebiti sem se vendarle prehitro ujel? Potem pa me je nenadno razsvetlila silajna misel.

"Ali bi šli z menoj k predavanju?"
 Tarp Henry je zamišljeno pogledal v zrak.
 "Ne bi rekel, da je posebno priljubljen ta vaš genialni Challenger," je rekel. "Je dosti ljudi, ki bi jako radi z njim obračunali. Lahko mirno trdim, da je med najbolj obsovaljenimi osebami v vsem Londonu. Če se le prikaže na plan medicinsko dijaštvo, postane ta večer prav vroč. Nič me ne vleče tja, kjer se dviga preveč prahu."

"Če hočete biti pravičen napram Challengerju, morali bi vendar slišati, kako se bo zagovarjal."
 "Hm, to že. Spodobnost to res zahteva. No, pa naj bo: grem torej z vami."

Ko sva prišla k poslopju, sva takoj videla, da je naval vae večji, kakor se bi dalo pričakovati. Pred vrati je stala dolga vrsta elektromotorjev, ki so izkrcali belobrade profesorje, medtem ko se je valila skozi obokan vhod temna množica akromnih pešev. Gneča je kazala, da je med poslušalci razen akademskega tudi dokaj ostalega občinstva. Res sva se prepričala, čim sva se vaseda, da vlada na galeriji in v zadnjih vrstah sedežev mladostno, oziroma paglavsko razpoloženje. Zgledal sem, ko sem se ozri, dolgo vrsto značilnih veselih medicinskih dijaških obrazov. Videti je bilo, da je poslala vsaka velika londonska bolnica skupino svojih zastopnikov. Od kraja je bilo občinstvo še dokaj dobrodušno, čeprav ponekod objestno. Prepevalo je v zboru odlomke priljubljenih cestnih popevk, in sicer z navdušenjem, ki je tvorilo dokaj čuden uvod k znanstvenemu predavanju. Kazalo se je tudi na gnjenje za osebno zbadanje. Slišati je bilo več imen; večina navzočih si je menda nocoj obetala precej zabave, čeprav so bile na ta način od navdušene mladine "počasene" osebnosti nedvomno dokaj v zadregi. Ko se je n. pr. na odru prikazal stari dr. Meldrum v svojem dobro poznanem starinskem cilindru z zakrivljenim krajem, iz pod katerega so štrleli sivi kodri, so se slišala od posred vprašanja: "Kje pa ste dobili ta pokrov?" Doktor se je moral hitro odkriti in sramežljivo zatakniti klobuk pod svoj stol. Ko je prišel na svoj prostor revmatični profesor Wadley, se je dvignilo povsod izredno živo zanimanje za njegov bolni palec na nogi, in ta pozornost mu je bila seveda mučna.

A največje navdušenje se je dvignilo, ko se je prikazal in odkorakal proti svojemu stolu, skrajnemu v prvi vrsti na odru, moj novi znanec profesor Challenger. Čim je pomolil izza ogla svojo črno brado, ga je pozdravilo tako tuljenje, da sem nehote zaslišal: vendar utegne Tarp Henry imeti prav — saj je močno slutil, da se niso zbrali vsi ti ljudje samo radi predavanja, temveč jih je privlačila vest, da se udeležijo glavni profesor javne razprave.

Še v srednjih vrstah, kjer so sedeli sami dobro oblečeni ljudje, se je dvignil splošen smeh, ki je napravil vtis, da je tudi temu izbranemu občinstvu prav po godu študentsko razgrajanje. Profesorju namenjeni hrupni pozdravi so bili res slični divjemu rjuvenju, ki ga dvignejo zverji v kletki, ko zaslišijo korake čuvaja, ki prihaja s hrano. Morebiti je bil ta sprejem nekoliko izživalen, v splošnem pa sem imel vendar vtis, da velja hrupno klicanje prej osebi, za katero se vsi zanimajo in od nje kaj pričakujejo, ne da bi bila samo zasmehovana in obsovaljena.

Challenger se je samo prezirljivo in mirno smehljaj, kakor to stori potrpežljiv, dobrodušen mož napram kričeči otroški tolpi. Mirno se je usedel, globoko vzdihnil, izbočil prsa in gledal z napol zaprtimi očmi množico ter si nežno gladil brado. Komaj se je poglelo razburjenje, sta se že prikazala spredaj na odru profesor Ronald Murray, predsednik, in predavatelj profesor Waldron. Seja se je pričela.

Upam, da mi ne bo profesor Murray zametil, če zapišem, da ima navadno napako, ki je lastna večini angleških govornikov: ni moč goče namreč razumeti, kaj govorijo. Sploh je zame ana izmed ugank sodobnega življenja, zakaj se ne potrudijo ljudje, da bi se naučili umljivo govoriti, če že imajo karkoli pametnega povedati poslušalcem? Z istim uspehom bi lahko kak pameten mož poskušal pretakati dragoceno tekočino iz vira v posodo skozi zaprti cev, katero bi prav lahko bilo odpreti. Profesor Murray je zaupal več globokomiselnih opazk svojih bell ovratnici in steklenici z vodo, ki je stala na mizi, ter obenem prebrskano mežikal srebrnemu svečniku na svoji desni strani. Slednjic se je usedel in ob splošnem napolglasnem pozdravljanju je vstal znan učnjak, priljubljeni poljudni predavatelj, profesor Waldron.

Bil je dolg in koščeni človek z ostrim glasom ter rezkimi kretnjami, zato pa je obvladal kakor nihče drug umetnost, podati svojim mislim za poslušalce primerno obliko. Govoril je popolnoma umljivo za povprečno občinstvo in je včasih celo znal zbuditi splošno zanimanje. Razpravljal je o najtežjih vprašanjih ponekod v šaljivi obliki. Utegnil je na ta način prav zabavno predavati, recimo, o nastopu enakonočja ali o razvoju vretenice.

Podal nam je v glavnih potezih bežen, znanstven pregled zgodovine o postanku sveta. Govoril je preprosto, umljivo in ponekod celo slikovito. Pripraveval nam je o nekdanji zemeljski krogli, ogromni žareči plinasti obliki, ki se je svetila sredi vesolja. Naalikal je potem ohlajevanje in strnjenje ter krčenje zemeljske skorje, vzrok nastanka gorovja. Sopara se je zgovarila v vodo, in polagoma je nastal velikanški oder, kjer se je morala odigrati nepopolniva življenjska drama. O izvoru življenja samega je govoril oprezno in nekam nedoločno. Izjavil je, da so komaj mogle preživeti katerekoli življenjske krali prvotno razbeženo stanje — to je kolikor toliko nedvomno. Torej so se morali pojaviti prvi sledovi kategorikal življenja šele pozneje. Ali so mogli kar od sebe nastati iz ohlajenih neorganikah spojin zemeljske kroglice? Ali pa so bili s takim meteorom zaneseni iz vesolja, od zunaj? Sploh ne sme biti noben pameten znanstvenik preveč dogmatičen v tem vprašanju. Nismo zmogni — vsekakor do zdaj se to nam ni posrečilo — umetno ustvariti v naših delavnicah iz neorganikah prvih organsko življenje. Naša kemija še vedno ni v stanju, da bi premostila prepad, ki loči življenje in smrt. A priroda sama pozna višjo in bolj globoko kemijo. V njeni veličastni delavnici se udeležujejo tekom tisočletij velike moči in njih delovanje morebiti doseže nam nedostopne uspehe. To je vse, kar lahko povemo o tem vprašanju.

(Dalje prihajajo.)

koliko nasmešnil, očitno pa ga je umel. Dejal je samo, da bo izpolnil najino željo, in potem je napeljal govor na druge zadeve. Skoraj nato smo se preselili v biljardnico ter legli o pravem času k počitku. Kljub razburiljivi povesti, ki jo je pripovedoval Fleming, sem hitro trdno zaspal.

Nenadoma sem se predramil z negotovim občutkom, kakor da sem začul pok. Še napol v spanju se mi je zdelo, da sem bil vrata spalnice pustil priprta in da so se same treskoma zaprla. Skočil sem a postelje in zagledal puško, ki mi jo je bil ovrbel Fleming. To me je takoj spravilo k zavesti in vsa povest o ptici mi je v eni sekundi šinila skozi možgane. Pograbivši puško, sem planil na hodnik. Tam sem se zaletel v Rhodesa, ki je bil namenjen v mojo sobo. Fleming je že tekel proti stopnišču.

"Kaj je?" sem vprašal brez sapa.

"Fleming se domilja, da je ranil ptico v perut," je kratko dejal Rhodes. Mislim pa, da se mu je to sanjalo. Pojdiva!"

In pričelo se je zasledovanje. Tekla sva dol po stopnicah, Fleming pa kakih trideset korakov pred nama. Z vrha stopnic sva še videla, kako je odprl vrata na teraso in isgalin. Sledila sva mu, kakor hitro sva mogla.

Ko sva prispela na vrt, se nama je nudil krasen prizor: jasna in mirna noč, bleščeča mesočina, sneg in živje vespovsod, niti sapice od nikoder, popolna tišina — samo tam pred nama je tekel mož in —

"Tam — glej!" je zamrmral Rhodes, pograbivši me za lehti in kačo na zasneženo plan. Ta kretnja pa je bila nepotrebna. Zagledal sem nekaj temnega, kar je naglo bežalo pred Flemingom po srečnem snegu. Nalikovalo je ptico — veliki vrani, kolikor sem v tej razdalji mogel presoditi, toda kretalo se je kakor ranjeni fazan. Eno krilo je vleko za seboj, vendar pa je bežalo, bežalo z neverjetno brzino.

Pogled na ranjeno žival, ki je tekla za življenje in smrt, me je neobičajno razburil. Čutil sem skoro neko slabost, toda ne od sočutja, ampak od silnega studa. Prevzela me je vse prevladujoča želja, da bi sam ujel ptico, mi zaval vrat, ga potepal in zbrisal z zemeljskega površja. Silno žustvo sovraštva mi je napolnilo dušo. In ves ta čas smo tekli po škripajočem snegu — Fleming svedra prvi. Vprašal sem ga pozneje, zakaj se ni ustavil in apračil drugi strel. Bal se je, da bi zgrešil — tako mi je odgovoril — povrh je hotel zasledovati ptico do gnezda.

Tekli smo v neizpremenjenem redu skoro pol milje daleč preko prvega ograda v drugega. Zdelo se mi je, da ptič že peša in da se mu Fleming nekoliko približuje. Tudi Rhodes je bil istega mnenja ter zaradi tega že zmagovalno kilknil. Nenadoma pa je odvrtna žival stekla po svojem sledu nazaj in po nekem drevesu navzgor. Kar je storila, ne morem drugače opisati.

"Ušel je!" je zasopel Rhodes, ko sva pod drevesom dohitela Fleminga. "Kaj pa zdaj?"

Vsi trije smo bili od dolgega teka brez sapa, Fleming je nekaj trenutkov premišljal.

"Poskušati moramo vse, da gredo unišimo," je dejal končno. "Najbolje bo, da tolče eden z vejo po deblu in jo, če mogoče, zopet splaši. Ostala dva pa prežita s pripravljeno puško."

"Ti si boljši strellec od mene, Rhodes," sem dejal. "Jaz bom plašil."

"Dobro," je pritrdil Fleming. "Rhodes, ti se postavi na ono stran drevesa, jaz pa tu. Če se prikaže ptica na tvoji strani, pušči ga. Sprhital bo na tla in tekel, leteti ne more več. Ne razburjaj se in ne streljaj nams pod noge."

Odlomil sem vejo in bobnal divje po deblu. Hrupa je bilo dovolj, zakaj drevo je bilo že star brest in udarci po njem so doneli tako votlo, kakor da je že zelo trhel. Toda ptič se ni ganil.

"Zdi se, da ne bo s tem nič," je menil Rhodes, ko sem bil nekaj minut razbijal po deblu. "Ptice se je potajil. Sicer pa —

saj si menda uverjen, da je to pravo drevo?"

"Brez dvoma," je odvrnil Fleming. "No, po vsem tem me to ne preseneča. Nisem pričakoval, da bi ga bobnenje preganalo z drevesa, vendar je bilo dobro, da smo poskusili."

"Kaj nameravaš zdaj storiti?" sem vprašal. "Na drevo splezati, nima smisla — ptič se je lahko skril bog ve kje. Ali ga pustimo do jutra?"

"Ne. Drevo moramo podreti."

"Podreti?"

"Da. Po zvoku, ki ga je izdal Marriott, ko je tolkel po deblu, sodim, da mora biti zelo trhljo. Votlega drevesa ne bo težko podreti, če se vidva ne plašita truda."

"To bova že še vzdržala."

"Hvala vama. Če hočete tu počakati, stečem v orodjarno ter prinesem žago in sekuro. Vzemite svojo puško, Marriott, za primer, če se med tem časom pojavi naš ptič."

"Saj imam svojo puško," sem odvrnil nekoliko začuden.

"To že, ampak ljubša bi mi bilo, da vzameš moja, če ti je to po volji. Tako, hvala. Ne bom vaju mudil dolgo." In že je stekel proti hiši.

Čakala sva potrpežljivo vsak na svoji strani drevesa. Najina naloga je bila nenavadna, toda takrat se nama je zdelo vse, ker sva storila, naravno in pametno. Ves prizor je napravil namejak vtis. Mesočina, ki je padala skozi vejčje, je risala po snegu fantastične sence in za trenutek sem bil mnenja, da smo bili morda kako senco smatrali za ptico.

Vse na okrog je vladala tišina in niti stebelce se ni ganilo. Na drugi strani drevesa je mračen stal Rhodes s svojo puško, pripravljeno, da jo takoj dvigne na ramo, čim bi se pojavil naš zasledovanec. Prizor je bil pošasten; vesel sem bil — to priznam brez okoličin, da nisem ostal sam na straži. Moje premišljevanje je prekinil Fleming, ki se je vrnil s sekuro in žago.

"Z žaganjem nameravam zapolniti vaju dva," je pričel veselo. "Saj ne bo trajalo predolgo. Ali sta voljna?"

Ne da bi odgovorila, sva Rhodes in jaz prišla za veliko tesarsko žago ter pokleknila v sneg. Fleming je zopet vzel svojo puško ter vtaknil v izstreljeno cev patrono.

Rš, rš — je zahreščala žaga ter se zajedla globoko v deblu. Kakor je bil Fleming trdil, je bilo delo lahko. Les je bil trhl, in ko sva prežagala eden ali dva palca vnanjega oboda, se je žaga sama pogrezala vanj.

"Zdaj je dovolj," je nenadoma dejal Fleming, ko je v deblu grozljivo počilo. "Ostalo opravi s sekuro. Ti, Rhodes, se postavi

yi tja, jaz pa sem. Drevo naj se zvrne med naju."

Vzel sem sekuro ter mahnil dvakrat po deblu. Odetela je debela treska. Še enkrat — in drevo je glasno zajecalo. Potem pa se je hreščč prevrnlo ter raztreščilo na dvoje. V tem trenutku se nisem zanimal za padlega orjaka, zakaj že je počila Rhodesova puška dvakrat zaporedoma in potem sem slišal njegov vzklik: "Zgrešil sem ga, Fleming! Pazi! Zdaj teče k tebi!"

Videl sem, kako je Fleming dvignil puško ter mirno pomeril. Potem se je pojavil ptič na njegovi strani ter tekel ob vnanjem robu vejčja. In zopet me je prešinil neugodni občutek studa, toda ni bilo časa, da bi razbiral svoja čustva. Fleming je sprožil in ptič je omahnil; potem pa mu je z drugim strelom odpihlil glavo.

"Tega je konec," je dejal z izrazom zadovoljstva.

"No vendar," je menil Rhodes ter pristopil. "Dober plen. Ne vem, kako sem ga mogel zgrešiti — najbrž me je mesočina oslepila. To ti pa rečem, tako velike vrane še nisem videl nikoli."

"Saj ni vrana," je dejal Fleming, klečeč v snegu. "Krokar je, in še prav velik povrh."

"Ali so tod še krokarji? Mislim, da je pravi krokar že skoro izumrl."

"Toda do zdaj še niso videli," je na kratko odvrnil Fleming. "Poglejmo, ali ne najdemo morda njegovega gnezda."

Zasledovanje in ustrelitev ptice nas je tako razburilo, da smo na podrtu drevo docela pozabili. Zdaj, ko smo zopet pomislili nanj, se nam je nudil najbolj nepričakovan pogled. Drevesa ni bilo nič več kot sama skorja. In na sredi v njem je poleg kupa potemnelih posod ležalo okostje!

"O bog!" je vzkliknil Rhodes, prebudiš se iz svoje neobčutljivosti. "To je to je —"

"Opat!" je zašepetal Rhodes s stisnjenim glasom. Nikoli nisem videl, da bi ga bilo kaj tako pretreslo.

"Mislim, da je res," je dejal Rhodes počasi, kakor da se sili, potrditi dejstvo, ki ga ni hotel priznati. "In to so najbrž predmeti, ki jih je ukradel."

Fleming se je v trenutku zopet zavedel.

"Seveda," je dejal živo. "Govorijo, da je opat skrival posode v to votlo drevo ter sam padel vanj. Poetična pravica — če hočete. Ubogi človek, take težke smrti si ni zaslužil! — Pomislite — biti tu ujet in rešitve ni od nikoder! No dobro, kletev bo odpravljena, ako vrnemo vse te posode župnijski cerkvi."

Rhodes je bil videti, kakor da še vedno nekaj golta.

"Vse skupaj je nesmisel, dejal težko požiraje."

"Ta vražji ptič" in — je sunil v brezglavo truplo. "Je povzročil, da smo si v domišljaji. Temu se nika ne čudim — v tej razsvetli in ob tem času — ne morem magati — toda vse je sam smisel. Ti seveda trdiš, da zgrešil ptica, ker sem imel čene šibre! —"

"Ne trdim ničesar," je dejal Fleming zavrnil veselo, "tega, da smo razjasnili kroglost opatove smrti in skriti zaklada. Vsak od nas si la misli, kar se mu ljubi. Rhodes lahko smatra vse za golto ključje — lahko reče, da šal starega vrana krakati malo poskočil za njim; Marriott lahko napiše o tem povest, pa —"

"Da, kaj pa ti?" sem vprašal. "Grem pogledat, ali ne dem kje kaj cigaret. Pojdimo (KONEC)

KLOBASE

Zopet so tu prave domače base, ravnotako kakor sta oče in mati doma delala. Cen 38c funt. Denar se naj po z naročnino. Poština plaš Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR

632 High Street, Racine,

Otročji kašel!

Severa's Cough Balm

SEVERA'S COUGH BALM

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in

nicam se tem potom nazna

da morajo naznaniti vse s

membe nasledov članov

nic, naslove novih članov,

imena in naslove odstoj

črtilah in izobčilih članov

zmaniti upravnštvo Prosv

da se lahko točno vredi im

za pošiljanje lista Prosv

imena in naslove, katere po

te glavnemu tajniku ostaj

tam v arhivu in jih upravn

ne dob. Torej je zelo važn

vslej pošiljate na nalašč

priljubljenih listinah vse m

bej. Pri vsaki spremembi m

va naj se vslej omeni star

novi naslov. Upravnštvo ul

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čamike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTМЕНA POJASNILA

Stuart Wishig - J. B.:

PTIČ V DREVESU

"Trikrat na leto: devetega decembra, na obletnico dne, ko je opat izginil, potem enajstega in trinajstega. Zakaj prihaja tudi ta dva dneva, ne vem."

"Devetega decembra?"

"Da, to je bilo predsinočnjim."

"Za boga!" sva vzkliknila Rhodes in jaz hkratu. "Ali si ga videl?"

Fleming je zamišljeno stresel pepel s cigare.

"V zadevah take vrste," je dejal, "ne more biti človek s svojimi izjavami nikdar dovolj previden. Prelahko postane histeričen ali celo dramatičen. V resnici sem videl žival, ki je nalikovala krokarju. Ali je to tisti pošastni ptič — če vzamemo, da vobče obstoja — tega ne morem reči. Ptice te vrste je pač zaplahutal proti mojemu oknu ter zakrakal."

"In ti?"

"Odprl sem okno ter segel po njem. Seveda ga nisem dobil."

"Zakaj pa nisi streljal?"

"Nisem imel puške s seboj. Odkrito povedano, nisem takrat verjel v Starkeyevo povest. Toda te napake ne zagrašim v drugič."

"Ha, ha!" se je nasmejal Rhodes, vendar je njegov smeh bil nekoliko prisiljen. "Če bi kdo verjel v te stare povesti o kletvah in čarovništvu, tedaj bi ti moral imeti srebrno kroglo, da zadeneš začaranega ptica."

V odgovor je Fleming segel v žep ter položil na mizo nekoliko svetlih šiber.

"Kaj — saj menda ne," — sem zajecjal.

"Da, da," je odvrnil resno, "mnenja sem, da ne smem v tej zadevi prezreti nobenega sredstva. To so res srebrne šibre, nekaj vzorcev od tistih, s katerimi sem si pustil večerj napolniti nekaj patron. Lahko me smatrata za blaznega, če že hočeta. Toda jaz gledam na zadevo s tega stališča: ako obstoja vobče nekaj čarovništvu podobnega, potem ima tudi stara misel o srebrni krogli svojo veljavo; ako je ptič — in k temu mnenju se nagibam — morda samo vrana ali krokar izredne velikosti, ki leta slučajno krog hi-

še, potem ga bo srebrna šibra tako ubila kakor svinčena."

"Sveta nebesa, človek!" ga je prekinil Rhodes. "Saj živimo v dvajsetem veku!"

"To je res," se je nasmešnil Fleming, "o moji očitni nesodobnosti se ne bomo prepirali. Razložiti vama hočem še samo svoj bojni načrt. Ni potrebno, da bebdita tudi vidva vso noč. Jaz bom stražil pri odprtem oknu. Čim se pojavi naš prijatelj, ustrelim nanj. Vajini spalnici sta tik moje in strel bo vaju prebudil. Ako slišita pok, skočita a postelje in pritecita k meni."

"Mislim," je dejal Rhodes, "da bi bilo dobro, če bi tudi jaz imel puško v sobi, za slučaj, da poseti ptič mene."

"Pa jaz," sem pristavil.

"Poskrbel bom zato. Ali želite nekaj mojih posebnih patron ali —"

"Vrag jih vzemi!" je planil Rhodes. "Če govoriš tako, se mi zdi, da živim v najtemnejšem veku. Daj mi dobro običajno patrono in popolnoma bom zadovoljen z njo."

"Jaz prav tako, sem se mu pridružil. Fleming se je ob njegovem hipnem razburjenju ne-